

Międzynarodowy Dzień Krajobrazu – ogólnopolska konferencja krajobrazowa na Uniwersytecie Gdańskim

Promowanie zagadnień związanych z ochroną i kształtowaniem krajobrazu to jedno z celów Międzynarodowego Dnia Krajobrazu. Został on ustanowiony przez Radę Europy z inicjatywy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Obchodzony jest 20 października na pamiątkę podpisania *Europejskiej Konwencji Krajobrazowej*. Przy okazji tegorocznych obchodów na Uniwersytecie Gdańskim zorganizowana została ogólnopolska konferencja „Krajobraz w nauce, praktyce i edukacji”. W jej programie znalazły się dwie sesje panelowe rozłożone na dwa dni, 19 i 20 października. Miejscem konferencji był Bałtycki Kampus Uniwersytetu Gdańskiego, a jej organizatorami – Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UG oraz Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego w Gdańsku



Panel samorządowy. Od lewej: Marcin Skwierawski, Tomasz Filar, Roman Kuźel

Fot. Jarosław Czochański



Profesor Piotr Stepnowski

Fot. Jarosław Czochański



Mieczysław Struk

Fot. Jarosław Czochański

Hasło tegorocznego Międzynarodowego Dnia Krajobrazu zostało zamknięte w dwóch słowach: „Doceń lokalność”. Dało to doskonałą okazję do promowania towarzyszących nam na co dzień, charakterystycznych dla poszczególnych regionów, pięknych widoków. W województwie pomorskim od kilku lat w ramach Dnia Krajobrazu odbywają się dyskusje z ekspertami z zakresu planowania przestrzennego, architektury, urbanistyki czy ochrony środowiska. W trakcie tych spotkań poruszane są aktualne sprawy związane z kształtowaniem szeroko pojętego ładu przestrzennego i krajobrazu oraz ich ochrony.

W tym roku konferencja poświęcona była m.in. kwestiom ładu przestrzennego oraz krajobrazu w nauce i edukacji. Patronat nad spotkaniem objęli: JM Rektor Uniwersytetu Gdańskiego, prof. dr hab. Piotr Stepnowski, Marszałek Województwa Pomorskiego, Mieczysław Struk, oraz Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN i Polska Asocjacja Ekologii Krajobrazu.

PIERWSZY DZIEŃ KONFERENCJI

Pierwszy dzień konferencji przebiegał pod hasłem „Przestrzeń transformacji – transformacja przestrzeni”. Obrady rozpoczęły się od wystąpienia prof. dr. hab. Piotra Stepnowskiego, który zwrócił się do licznie zebranych słuchaczy słowami: – *Przestrzeń powinna być obszarem pojednania społecznego poprzez sztukę, naukę, działania społeczne i naukowo-akademickie. Przestrzeń jest emanacją państwa działalności naukowej, samorządowej, zawodowej, branżowej i artystycznej. Zawsze bowiem chcemy odnosić się do wysokich przeżyć i refleksji. Taka nasza rola uniwersytecka.* Na zakończenie rektor życzył wszystkim zebranym inspirujących prelekcji.

Zaraz po prof. Stepnowskim wystąpił marszałek Mieczysław Struk, który przypomniał, że Dzień Krajobrazu obchodzony jest niemal w całej Polsce, prawie we wszystkich województwach. – *Mimo wielu podziałów dbałość o krajobraz powinna być naszym wspólnym interesem. Jego za-*

gospodarowanie winno być zaś naszym dobrem wspólnym, a nie interesem jednej instytucji, która ma plan na przekształcenie danej przestrzeni. Krajobraz wokół nas to nasze dobro narodowe, a idea solidarności w tym zakresie powinna być respektowana. Inspiracją do tych wielkich zmian często jest właśnie nauka – mówił marszałek.

Po tych wystąpieniach odbyły się dwie sesje panelowe poświęcone zarządzaniu przestrzenią i krajobrazem. Pierwszą sesję panelową rozpoczął Jakub Pietruszewski, dyrektor Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego, którego wystąpienie zatytułowane „Przestrzeń transformacji – transformacja przestrzeni” było wprowadzeniem do późniejszej debaty. – *Młodym osobom pojęcie transformacji kojarzy się z transformacją gospodarczą, czyli z okresem przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, związanym między innymi ze zmianami ustrojowymi i gospodarczymi w Polsce. Jeśli zaś myślimy o transformacji w kontekście*



Pierwszy dzień obrad

Fot. Konrad Młynarczyk



Drugi dzień obrad

Fot. Konrad Młynarczyk

przestrzeni, to musimy sobie zdać sprawę z tego, że to jest proces, który nieustannie trwa. Przestrzeń wokół nas się zmienia. Coraz częściej w wyniku działań człowieka – opowiadał dyrektor Pietruszewski.

Dyrektor pokazał też zebrany kilka zdjęć z naszego regionu. Były wśród nich zdjęcia gdańskiej dzielnicy Zaspą. Do lat siedemdziesiątych XX wieku na Zaspie funkcjonowało lotnisko. Z biegiem lat ta przestrzeń uległa znacznej transformacji. Stała się dzielnicą mieszkaniową. W jej obrębie powstały budynki z wielkiej płyty, rozwinęła się działalność gospodarcza. Niemal nie widać już śladów obecnej tu przed laty płyty startowej. To idealny przykład transformacji przestrzeni. Innym przykładem są tereny Stoczni Gdańskiej, której zdjęcia zebrani również mogli zobaczyć. Produkcja, która tam obecnie ma miejsce, odbywa się w zupełnie innych realiach niż w latach pięćdziesiątych, sześćdziesiątych czy siedemdziesiątych. Zdjęcia idealnie pokazywały, jak dynamicznie zmienia się ta przestrzeń i jak szybko zarasta ją miejska tkanka z rozwijającą się funkcją mieszkaniową, usługową i kultu-

ralną. Zebrani zobaczyli również dawną przestrzeń obecnego Kampusu Oliwskiego UG. W latach osiemdziesiątych na tym terenie gdańszczanie uprawiali ogródki działkowe. Dzisiaj, po niemal dwudziestu latach, przestrzeń ta, jak za dotknięciem czarodziejskiej różdżki, przeobraziła się w nowoczesny kampus uczelni wyższej, pełen rozłożystych budynków, parkingów i zadbanych ogrodów.

W pierwszej sesji zatytułowanej „Gdzie jesteśmy – dokąd zmierzamy?” udział wzięli przedstawiciele władz samorządów Zakopanego, Sopotu i Władysławowa. To miasta o podobnych wyzwaniach i problemach rozwojowych, które związane są z atrakcyjnością turystyczną i silną presją inwestycyjną. Ta ostatnia bywa trudna do połączenia z dążeniami do zachowania ładu przestrzennego, estetyki i walorów krajobrazowych. We wspomnianej debacie uczestniczyli: Marcin Skwierawski, wiceprezydent Sopotu, Roman Kuźel, burmistrz Władysławowa, oraz Tomasz Filar, zastępca burmistrza Zakopanego.

Podczas drugiej sesji panelowej, zatytułowanej „Krajobraz –

doświadczenia i dylematy”, jako pierwsza wystąpiła Katarzyna Olechnowicz z Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego, która mówiła o narzędziach kształtowania i zarządzania krajobrazem. – *Niezwykle istotne jest łączenie różnych narzędzi – od formalnych, poświęconych ochronie krajobrazu, takich jak uchwały krajobrazowe, ochrona prawna w postaci form ochrony przyrody i zabytków, poprzez pośrednie rozwiązania łączące różne elementy i narzędzia współpracy z interesariuszami, aż po działania miękkie, inicjatywy oddolne* – zdradziła nam prelegentka po konferencji. – *Bardzo ważne jest również angażowanie w proces zarządzania przestrzenią lokalnych społeczności, a także potrzeba budowania w nas wszystkich wrażliwości przestrzennej. Krajobraz bowiem powinien być traktowany jako dobro wspólne i jako zasób dla przyszłych pokoleń* – dodała.

DRUGI DZIEŃ KONFERENCJI

Tematem przewodnim drugiego dnia konferencji były „Potrzeby i doświadczenia”. Sesję otwiera-



Gra edukacyjna

Fot. Konrad Młynarczyk

jąca organizatorzy zatytułowali „Krajobraz edukacji – bogactwo kierunków – bogactwo doświadczeń”. Zakończyła ją debata, którą poprowadził dr hab. Jarosław Czochoński, prof. UG, z Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UG, jednocześnie kierownik konferencji. Podkreślił on, że pojęcie krajobrazu zawiera szerokie spektrum doświadczeń edukacyjnych. Zwłaszcza jako przedmiot zainteresowania wielu dziedzin i dyscyplin nauki – od architektury i urbanistyki, poprzez architekturę krajobrazu, gospodarkę przestrzenną, geografę, kierunki na ASP, aż po nauki medyczne. *– Zwróćmy uwagę na to, że krajobraz staje się nie tylko walorem estetycznym i zasobem rozwojowym, ale także przedmiotem badań i – co najważniejsze – przestrzenią życia, która winna być kreowana z poszanowaniem potrzeb wszystkich jej użytkowników i wykorzystaniem jej wartości rekreacyjnych. Niestety jest też przedmiotem, często brutalnej, ingerencji inwestycyjnej – czynionej często wbrew oczekiwaniom społecznym – podkreślał.*

Drugiego dnia konferencji podczas sesji referatowych można było posłuchać o roli reklam w przestrzeni głównej ulicy miasta, na przykładzie Pabianic, zaczerpnąć wiedzy na temat działań artystyczno-studialnych jako wyspecjalizowanych narzędzi do wyrażania idei lub posłuchać wystąpień na temat krajobrazu miejskiego w terenach intensywnej zabudowy, funkcjonowania Parku Kulturowego obszaru ulicy Krupówki oraz krajobrazu jako zasobu turystycznego w gminach zachodniej części powiatu krakowskiego. Odbyły się także warsztaty na temat kształtowania przestrzeni miasta, zorganizowane w postaci gry edukacyjnej, w których chętnie uczestniczyli studenci kierunku gospodarka przestrzenna.

Konferencja „Krajobraz w nauce, praktyce i edukacji” była największym tego typu wydarzeniem organizowanym do tej pory przez Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Gdańskiego.

Pierwszego dnia uczestniczyło w niej ponad 220 osób, drugiego dnia – ponad 160. Wygłoszono 30 prelekcji, a uczestniczyło w niej 18 ośrodków akademickich, 10 biur planowania przestrzennego oraz kilkanaście jednostek administracji samorządowej. Podczas tych 2 dni zorganizowano 2 debaty publiczne i odbyło się 6 sesji referatowych.

W konferencji wzięli udział eksperci z całej Polski. Nie da się ukryć, że temat konferencji z roku na rok staje się coraz bardziej aktualny. Zwłaszcza na styku trzech poruszanych podczas obrad sfer, czyli: badań naukowych o krajobrazie, edukacji w ujęciu krajobrazowym oraz przełożenia tych dwóch sfer na praktykę. Krajobraz bowiem jest – tak jak zostało tu już napisane – pojęciem wieloznacznym, wykorzystywanym w wielu dziedzinach nauki. Bez wątplenia jest naszym wspólnym dobrem i każdy z nas bez wyjątku powinien być odpowiedzialny za jego kształtowanie i ochronę.

Sylvia Dudkowska-Kafar